OPINIE SEPARATĂ
la Decizia Curții Constituționale nr. 121 din 30 iulie 2026

Curtea Constituțională a declarat inadmisibilă excepția de neconstituționalitate a articolului 9 alin. (13) lit. f) din Legea nr. 138 din 15 iunie 2012 privind sănătatea reproducerii și a articolului IV din Legea nr. 339 din 8 decembrie 2022 pentru modificarea unor acte normative (sănătatea reproducerii), ridicată de dl avocat Victor Godonoagă, în interesele dlui Veaceslav Moșin, parte în dosarul nr. 10-832/2025, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

Nu susțin poziția majorității care au considerat că omisiunea legislativă de a stabili o perioadă de tranziție pentru obținerea autorizaţiei eliberate de Ministerul Sănătății la propunerea Agenției de Transplant pentru prestarea serviciilor de reproducere asistată medical nu ar face incidente prevederile articolelor 1 alin.(3), 28 și 46 din Constituția Republicii Moldova.

Consider că omisiunea legislativă semnalată de autor face incidente prevederile acestor articole, iar sesizarea urma să fie examinată în fond.

Din analiza sistemică a legislației, de până la intervenția Parlamentului prin Legea nr. 339 din 8 decembrie 2022 pentru modificarea unor acte normative (sănătatea reproducerii), am constatat că pentru prestarea serviciilor de reproducere asistată medical instituțiile medico-sanitare private trebuiau: *i*) să fie incluse în Nomenclatorul instituțiilor medico-sanitare al Ministerului Sănătății și să presteze servicii în corespundere cu specializările profesionale; *ii*) să dețină autorizație sanitară, în care se indica genul de activitate practicat, și; *iii*) să dețină un certificat de acreditare, care urma a fi eliberat pe parcursul unui an de activitate.

Din argumentele autorului sesizării, reiese că, la data intrării în vigoare a normelor enunțate, adică la 1 ianuarie 2023, instituția medico-sanitară în care activa acesta dispunea de actele menționate mai sus.

Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată în cadrul unui dosar penal. Autorul excepției a fost pus sub învinuire pentru că, după intrarea în vigoare a Legii nr. 339 din 8 decembrie 2022, adică 1 ianuarie 2023, a prestat servicii de reproducere asistată medical în lipsa unei autorizații eliberate de Ministerul Sănătății la propunerea Agenției de Transplant pentru prestarea serviciilor de reproducere asistată medical și a comis trafic de organe, de țesuturi și de celule umane.

Potrivit prevederilor enunțate mai sus, între altele, Parlamentul a inclus ţesuturile şi celulele reproductive, organele, ţesuturile și celulele embrionare şi fetale în obiectul de reglementare al Legii privind transplantul de organe, ţesuturi și celule umane și a modificat articolul 9 din Legea cu privire la sănătatea reproducerii, stabilind condiția de a

presta servicii de reproducere asistată medical pe baza unei autorizații eliberate de Ministerul Sănătăţii la propunerea Agenţiei de Transplant.

Legea nr. 339 pentru modificarea unor acte normative (sănătatea reproducerii) a fost adoptată la 8 decembrie 2022, fiind publicată în Monitorul Oficial din 30 decembrie 2022. Parlamentul a hotărât să pună în aplicare legea începând cu 1 ianuarie **2023**, cu mențiunea că Guvernul, în termen de 6 luni de la data publicării legii, va aduce actele respective în concordanță cu prevederile acesteia.

Hotărârea Guvernului nr. 186 din 13 martie **2024** cu privire la organizarea și funcționarea Consiliului Național de Evaluare și Acreditare în Sănătate a instituit acest Consiliu și a aprobat Regulamentul cu privire la organizarea şi funcţionarea acestuia. În continuare, la 13 februarie **2026**, adică peste 3 ani, Ministerul Sănătății a emis ordinul nr. 103, în vigoare din 5 martie 2026, și a aprobat Regulamentul de acordare a serviciilor în domeniul reproducerii umane asistate medical. Printre alte reglementări, prestatorilor de servicii medicale care desfășoară activități de reproducere asistată medical li s-a acordat un termen de 6 luni, pentru a depune cererile de autorizare către Agenția de Transplant și documentele care fac dovada îndeplinirii criteriilor de autorizare pentru desfășurarea activităților de donare, prelevare, testare, prelucrare, conservare, stocare, import/export, distribuție, transport și utilizare la om a țesuturilor și celulelor reproductive. De asemenea, Consiliul Național pentru Reproducerea Asistată Medical, în colaborare cu comisiile de specialitate ale Ministerului Sănătății din domeniile obstetricii și ginecologiei, andrologiei și medicinei sexuale, trebuiau să elaboreze, în termen de 6 luni, protocolul clinic privind serviciile de sănătate în domeniul reproducerii asistate medical.

Autorul sesizării a susținut că prin modificarea cadrului legal pentru prestarea serviciilor de reproducere asistată medical și prin introducerea unor condiții suplimentare pentru acest gen de activitate Parlamentul nu a reglementat o perioadă de tranziție pentru a acorda instituțiilor medicale care activau pe baza condițiilor anterioare posibilitatea să se conformeze noilor condiții de activitate.

Am observat că în situații similare, de exemplu, în cazul reformei cadrului instituțional în domeniul controlului de stat, Parlamentul a avut grijă ca în dispozițiile finale ale Legii nr. 185 din 21 septembrie 2017, pe lângă impunerea Guvernului a obligației de a crea organele emitente de acte permisive și de a-și aduce actele normative în concordanță cu legea, să menționeze că prevederile privind noile autorități emitente de acte permisive, prevăzute în Nomenclatorul actelor permisive, să fie puse în aplicare pe măsura implementării reformei cadrului instituțional în domeniul controlului de stat (a se vedea art. CX alin. (6) din Legea nr.185/2017).

Observ faptul că noile condiții au intrat în vigoare într-un timp

foarte scurt: la două zile de la publicarea Legii. Parlamentul nu a prezentat vreun motiv plauzibil pentru punerea ei în aplicare într-un termen atât de scurt, fără reglementarea unei perioade de tranziție, în pofida faptului că instituțiile medicale care prestau servicii de reproducere asistată medical la data intrării în vigoare a legii îndeplineau toate condițiile pentru desfășurarea activității, deținând implicit autorizația sanitară pentru fertilizare in vitro.

Potrivit articolului 48 din Legea nr. 100 din 22 decembrie 2017 cu privire la actele normative, dispoziţiile tranzitorii ale actului normativ trebuie să cuprindă măsurile ce se instituie cu privire la continuarea raporturilor juridice născute în temeiul vechilor reglementări care urmează a fi abrogate sau înlocuite de noul act normativ și care trebuie să asigure, pe o perioadă determinată, *i*) corelarea noilor reglementări cu cele ale actelor normative preexistente, *ii*) menţinerea temporară a unor situaţii juridice născute în temeiul vechilor reglementări şi, *iii*) după caz, modificarea altor acte normative. Totuși, în art.IV din Legea nr. 339 din 8 decembrie 2022, Parlamentul a stabilit doar perioada necesară pentru aducerea legislaţiei în conformitate cu noile norme juridice, obligând Guvernul ca, în termen de 6 luni de la data publicării legii, să-și pună actele normative în concordanță cu prevederile acesteia. Parlamentul nu a reglementat și o perioadă de tranziţie necesară pentru implementarea dispoziţiilor actului normativ cu menţinerea temporară a situaţiei juridice născute pe baza vechilor reglementări.

Consider că trebuie diferențiată perioada de tranziţie necesară implementării dispoziţiilor actului normativ de perioada necesară pentru aducerea legislaţiei în conformitate cu noile norme juridice.

Articolul 28 din Constituția Republicii Moldova garantează dreptul la respectarea vieții private. Așa cum au menționat și colegii mei cu referire la jurisprudența Curții Europene, noțiunea de viață privată nu exclude activitățile de natură profesională sau comercială, iar declanșarea procedurilor penale implică o imixiune în viața privată și de familie. Totuși, pentru a constata dacă nu se depăşeşte ceea ce este necesar şi dacă există sau nu o încălcare a articolului 8 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului, Curtea Constituțională trebuia să examineze excepția de neconstituționalitate în fond.

Cu privire la articolul 46 din Constituție, autorizația sau permisul pentru desfășurarea unei activități constituie un bun care se bucură de protecția dreptului de proprietate. Încetarea sau retragerea unei autorizații echivalează cu o ingerință în dreptul persoanelor la respectarea bunurilor lor, inclusiv la respectarea intereselor economice. Totodată, modificările la lege sau modul de implementare a acestora pot reprezenta o ingerință în acest drept.

Legislatorul ar trebui să aibă în vedere că prin reglementarea unor condiții suplimentare și prin interdicția pe care a impus-o a intervenit în

exercițiul dreptului de proprietate al instituției medicale private și în viața privată a autorului excepției, căruia i-a suspendat, *ex lege*, autorizația sanitară pentru genul de activitate practicat, precum și celelalte acte necesare valabile la momentul intrării legii în vigoare.

Prin urmare, omisiunea de a reglementa perioada de tranziţie necesară implementării dispoziţiilor Legii nr. 339 din 8 decembrie 2022, cu menţinerea temporară a situaţiei juridice născute pe baza vechilor reglementări, echivalează cu o ingerință în drepturile autorului excepției, care nu poate fi considerată vădit neîntemeiată în sensul articolului 27 alin. (3) lit. f) din Legea cu privire la Curtea Constituțională. Acest fapt ne obliga să examinăm problema de drept ridicată în fond.

În continuare, Curtea trebuia să verifice, printr-o hotărâre, dacă omisiunea Parlamentului urmărește vreun scop legitim permis de Constituție și dacă este proporțională.

Referitor la scopul legitim al unei norme contestate, am subliniat că în vederea protejării sănătății publice, Constituția îi oferă Parlamentului o marjă discreționară largă și, prin urmare, acesta poate adopta măsuri preventive. Totuși, la adoptarea acestor măsuri, marja discreționară a Parlamentului nu este nelimitată. Articolul 54 alin. (4) din Constituţie prevede că restrângerea trebuie să fie proporţională cu situaţia care a determinat-o şi nu poate atinge existenţa dreptului.

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a reținut că ingerinţele în exerciţiul dreptului de proprietate trebuie să asigure un echilibru corect între interesul general al comunităţii şi protecţia drepturilor fundamentale ale persoanei. Prin urmare, trebuie să existe o relaţie rezonabilă de proporţionalitate între mijloacele folosite şi scopul urmărit. Echilibrul necesar nu va fi asigurat dacă persoanele trebuie să suporte o sarcină individuală excesivă (HCC nr. 13 din 30 aprilie 2024, § 76). Intrarea în vigoare a unor prevederi care reglementează condiții suplimentare pentru activitate, fără a acorda un termen rezonabil destinatarilor pentru a se conforma noilor prevederi legale, constituie o sarcină disproporţionată și nu se asigura un echilibru corect între necesitatea asigurării interesului general al statului şi exigența protecției drepturilor fundamentale ale individului. Prin încetarea înainte de termen a valabilităţii unei autorizaţii de activitate într-un anumit domeniu, autorizație obținută în conformitate cu legea, are loc o ingerinţă excesivă în dreptul persoanelor de a poseda şi folosi bunurile lor, fapt care reprezintă o încălcare a articolului 46 din Constituţie.

În situația juridică analizată, existența unor clauze tranzitorii cu privire la menţinerea temporară a situaţiei juridice născute pe baza vechilor reglementări, până la punerea în aplicare a noilor norme, ar fi constituit un factor important la aprecierea respectării condiției echilibrului corect.

Dispozițiile tranzitorii atenuează impactul modificărilor

legislative atunci când legislatorul decide să intervină în regulile de desfășurare a unei activități bazate pe o autorizație valabilă, pentru ca destinatarii să se adapteze cerințelor legii, cum ar fi, în acest caz, prelucrarea, conservarea, stocarea și distribuirea țesuturilor și a celulelor umane.

30 iulie 2026

Judecător Viorica PUICA